

Bij Zorgpleklers bouwen onderwijs- en zorginstellingen samen een krachtige leerwerk omgeving uit. Dit 'samen uitbouwen' is de kracht van Zorgpleklers, maar brengt tegelijkertijd verschillende wet- en regelgevende vraagstukken met zich mee. Zo bevindt Zorgpleklers zich in een grijze zone tussen 'stage' en 'praktijkles op verplaatsing'. Daarom werd advies ingewonnen bij het departement Onderwijs & Vorming en FOD WASO. Op hun advies werd de methodiek Zorgpleklers ingeschaald als '**stage**'¹. Dit betekent dat vanuit de wet- en regelgeving voldaan moet worden aan:

- 1) de onderwijsregelgeving
- 2) de welzijnswetgeving
- 3) de arbeidswetgeving

Aanvullend willen we een belangrijk **aandachtspunt** aanstippen bij Zorgpleklers als stage: de leerlingen/studenten/cursisten mogen (zeker in het begin van het leerproces) niet aanzien worden als volwaardige stagiaires. Zorgpleklers zorgt eerder voor een meer geleidelijke overgang naar de stages. In het begin ligt de focus dus vooral op leren, wat geleidelijk verschuift naar leren en werken.

Met deze **wegwijzer**² willen we overzichtelijk maken welke stappen gezet moeten worden om voor de methodiek Zorgpleklers aan de wet- en regelgeving te voldoen³. We werkten vier onderdelen uit, telkens gekoppeld aan: een korte toelichting, wie welke actie moet ondernemen, onderbouwd met bijhorende bronnen en geïllustreerd met voorbeelden. Concreet gaat het om de volgende onderdelen:

- 1) school-/centrumreglement
- 2) samenwerkingsovereenkomst
- 3) preventie & welzijn
- 4) verzekering

We raden zorg- en onderwijsinstellingen ten zeerste aan om vóór de start grondig af te stemmen met de eigen **preventieadviseur** en betrokken directies.

Voor het **volwassenenonderwijs** zijn er enkele specifieke aandachtspunten:

- Het CVO dient onderwijsbevoegdheid te hebben/aan te vragen in de gemeente van het Zorgpleklers. Dit is het [recht](#) voor CVO's om opleidingen aan te bieden in hun vestigingsplaatsen. Als deze onderwijsbevoegdheid verkregen is, kan de lesplaats formeel geactiveerd worden.
- Voor de start neemt het CVO best tijdig contact op met de lokale VDAB-contactpersoon. Het aandeel werkpleklers bij Zorgpleklers wordt door VDAB ook aanzien als stage.
- De juiste lesplaats dient ook op de stagecontracten te staan (voor de component 'werkpleklers') en er moeten uur-registraties gebeuren via het registratiesysteem. Doorgaans werken CVO's met een combinatie van registraties als 'stage' (voor contacten met bewoners, zorgpersoneel) en 'praktijkles' (voor lessen in de zorginstelling door docenten).

¹ Het hoofdargument (advies d.d. nov 2023) is dat de 'interferentie met de werknemers' te groot is/wordt om te spreken van een praktijkles. Onder de vlag van stage, zijn ook de rol van de mentor en de verzekeringstechnische kant duidelijker.

² Deze wegwijzer kwam tot stand op basis van advies dat provincie Antwerpen ingewonnen heeft bij de verschillende pedagogische begeleidingsdiensten, de preventie- en juridische diensten van de onderwijs- en zorgkoepels, het departement Onderwijs & Vorming, FOD WASO en VDAB.

³ Het uitbouwen van de inhoudelijke en didactische kant van Zorgpleklers valt niet onder deze wegwijzer, maar is uitgewerkt in de [toolbox](#).

	Door wie	Korte toelichting	Bronnen & voorbeelden
1) School- of centrumreglement	onderwijsinstelling	In principe moeten er geen speciale aanpassingen aan het reglement gebeuren. Eventueel kan wel aangegeven worden dat de lessen kunnen wijzigen (bv. wanneer de ochtendshift mee gedaan wordt) en dat de leerlingen ook op een andere locatie les krijgen in het kader van Zorg/werkplekieren. Zorgplekieren is ingeschaald als stage, dus mag zo opgenomen worden in de lessentabel. Zoals aangegeven in de omzendbrief, geldt er voor stages enkel een ondergrens en geen beperking in omvang of spreiding.	Omsendbrief SO/2015/01 3.1.1. <i>Onderwijsreglementering voor leerlingenstages</i>
			Omsendbrief VWO/2011/02 3.2.2. <i>Invulling van de onderwijstijd</i>
2) Samenwerkings-overeenkomst	zorg- en onderwijsinstelling	<p>Voor de leerlingen/studenten/cursisten worden stageovereenkomsten afgesloten via Dimona.</p> <p>Daarnaast maken de zorg- en onderwijsinstelling de nodige onderlinge afspraken in de vorm van een samenwerkingsovereenkomst. Hierbij kunnen ze vertrekken vanuit de bestaande modellen en (als gewenst) aanvullend afspraken opnemen over:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ gebruik en onderhoud van (les/skills)lokalen/materialen (incl. water- en energiekosten, badgesysteem/sleutel, toegangsweg, beschikbaarheid, reservatie, melden van defecten/schade, onderhoudskosten van leslokaal/gebouwen). ▪ pauzes, maaltijden, roken, ziekte, gsm-gebruik, parkeren van auto's/fietsen. ▪ de toepassing van veiligheidsmaatregelen (brandverzekering, verzekeringspolis, afspraken aankoop en onderhoud kledij,...). ▪ de toepassing van het school-/centrumreglement en tuchtprocedures bij overschrijdend gedrag. ▪ (structurele) overlegmomenten tussen zorg- en onderwijsorganisatie. 	<p>Omsendbrief SO/2015/01 3.1.1. <i>Onderwijsreglementering voor leerlingenstages</i> 3.3.1. <i>Arbeidswetgeving voor leerlingenstages</i></p> <p>Modellen van stageovereenkomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bijlage 1 omsendbrief ▪ GO! ▪ Katholiek Onderwijs ▪ Provinciaal Onderwijs (WISA)
			<p>Omsendbrief VWO/2011/02 3.3. <i>Werkplekieren/stage/duaal leren</i> 3.3.1. <i>Dimona</i></p> <p>Decreet betreffende het volwassenenonderwijs art. 126 bis</p>

<p>3) Preventie & welzijn</p>	<p>zorg- en onderwijsinstelling</p>	<p>Leerlingen verrichten tijdens stage wetgevend gezien 'een vorm van arbeid' en zijn daarom gelijkgesteld met werknemers. Dit betekent:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Net zoals bij stages een risicoanalyse maken van de werkposten (incl. het leslokaal in de zorginstelling). Op basis van het resultaat met werkpostfiche voert de preventieadviseur/arbeidsarts gezondheidstoezicht uit (incl. inentingen). ▪ Wat betreft werkkledij en persoonlijke beschermingsmiddelen is er geen wettelijke regeling die bepaalt wie de kostprijs draagt. Hierover moeten dus onderling afspraken gemaakt worden. ▪ De zorginstelling deelt de onthaalbrochure bij aanvang /neemt samen door met de leerlingen - incl. informatie over registratie, brandveiligheid, ongevallen, EHBO. Hierbij expliciet benoemen wat de verwachtingen zijn naar leerlingen toe (bv. hun rol bij evacuatie, volgen van (e-)module brandveiligheid,...). 	<p>Wet welzijn op het werk, de Codex (boek X, titel 3) 'Jongeren op het werk' en het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming (ARAB)</p> <p>Voorbeeldtemplates:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ risicoanalyse ▪ werkpostfiche <p>Omzendbrief SO/2015/01 3.2.1. <i>Welzijnswetgeving voor leerlingenstages</i></p> <p>Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Stage en werkplekieren: De leerlingen verrichten arbeid-een juridische leidraad voor scholen (>3.3)</p>
--	-------------------------------------	--	---

Bronnen

- Aviesgroep Zorgkundige. Nota bedside begeleiding ter verduidelijking van omzendbrief SO/2015/01 en SO/2016/02: <https://pro.g-o.be/nieuws/6418>.
- Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Welzijn op het werk: <https://werk.belgie.be/nl/themas/welzijn-op-het-werk>.
- Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Stage en werkpleklers: De leerlingen verrichten arbeid - een juridische leidraad voor scholen: <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/stage-en-werkpleklers>.
- Onderwijs Vlaanderen. Omzendbrief SO/2015/01: Leerlingenstages, observatieactiviteiten en praktijklessen op verplaatsing in het voltijds gewoon secundair onderwijs en BuSO OV4: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14891>.
- Onderwijs Vlaanderen. Decreet betreffende het volwassenenonderwijs. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13914#240590>.

Bijlage

(Te personaliseren) beschrijving van Zorgpleklers | voor verzekeringsmakelaar

- **Timing:** Doorheen het volledige schooljaar gaan de leerkrachten/docenten met leerlingen/studenten/cursisten verzorgende/zorgkundige - systematisch ... dagen per week in een zorginstelling (bv. een woonzorgcentrum) aan werkpleklers doen.
- **Locatie:** Er is een leslokaal in de zorginstelling waar de leerkracht en/of de mentor (=zorgpersoneel met basis in begeleiding) leerstof doceren. De leerlingen bewegen doorheen de dag tussen dit leslokaal en werkvloer. De focus ligt op het (aan)leren: leerlingen leren wisselen voortdurend leren en werken af in echte beroepscontexten.
- **Activiteiten** (cf. werkpostfiche): Concreet gaan de leerlingen eerst inzetten op communicatie (hoe kom ik een bewonerskamer binnen, ga ik in gesprek met bewoners) en op arbeidsattitude (op tijd komen, houding, teamlid,...). Dit bouwt dan op naar het aanleren van zorg-technische taken: bedden afhalen en opdekken; eetmomenten mee voorbereiden/begeleiden (eerst met bewoners zonder slikproblemen, dan geleidelijk aan/na voldoende opleiding ook bewoners met slikproblemen); koken voor en met bewoners; helpen met aankleden, bedbad,... (dus ook heffen en tillen na opleiding hierover); tot ook mee observeren bij medicatie-bedeling, en onder toezicht mee medicatie bedelen (uiteraard enkel ná aftekenen door zorgpersoneel).
- **Toezicht:** De leerkracht is steeds aanwezig in het zorginstelling (dus niet sporadisch, zoals bij een stage), maar die aanwezigheid kan concreet betekenen: in dezelfde kamer, op dezelfde gang, maar ook op een andere afdeling/verdieping. Het toezicht is dus niet altijd in directe fysieke nabijheid. Er is wel steeds sprake van 'virtueel toezicht'. Dit heeft ook te maken met de context van zorginstellingen: leerlingen/leerkrachten/mentoren kunnen niet met meer dan 2-3 in een kamer van een bewoner binnengaan (fysiek en sociaal gezien). Het gaat doorgaans om een klas van 10-25 leerlingen.

Belangrijk: de leerlingen lopen regelmatig ook mee met zorgpersoneel of geven samen met/onder toezicht van een mentor zorg aan een bewoner. Ook hier kan het toezicht door het zorgpersoneel direct zijn (in dezelfde ruimte), maar ook vanop de gang, in de kamer ernaast. De leerlingen lopen occasioneel mee met de kinesist/ergotherapeut/referentiespersoon dementie om van hen te leren. Dit kan in kleine groepjes (als de leerkracht elders in de zorginstelling aan het begeleiden is) of met de ganse klas en de leerkracht erbij.